

Organist.

(Spisal Pavel Perko.)

III.

No sta drugi dan dospela Alenka in Lovriček v Ljubljano, je bil že večer. Luči so gorele po mestu; po trgu pa so se šetali ljudje. Mrzlično je bilo.

„Ali tukaj stanuje izprevodnik Anton Poljak?“ je vprašala Alenka na vratih precej velike hiše, ki je imela številko, katero ji je bil naznanil brat.

„Tukaj —.“

Stopila sta po temnih stopnicah v drugo nadstropje in tam v nizko sobo na levo.

„Ali je kdo doma?“ je prašala Alenka zopet, ker je bilo temno v sobi in nobenega človeka ni bilo opaziti.

„Kdo je?“ se je oglasil ženski glas pri oknu.

„Jaz sem — Alenka — sestra Antonova . . .“

„A ti si? Prav. In pa fantička imaš s seboj. — Stopita le bližje . . . Liza, prosim, prižgi luč!“

Iz sosedne sobe je prišla Liza — bila je sestra Antonove žene — in prižgala luč. — Alenka in Lovriček sta sedla

„Ali Antona ni doma?“ je prašala Alenka.

„Ne. Je v službi. Bo prišel jutri. — Ali sta trudna od pota?“

„O ne toliko. —“

Antonova žena je bila že postarna, suha in malo blede v obraz. Sedela je v naslanjaču in držala noge na pručici. Trgalo jo je že več let. Sedela je sključeno in imela šivanje na kolenih. Obraz ji je bil bolešno zategnjen in videti je bilo, da je trpela veliko.

„Ali te boli?“

„Boli. Vroč opeko moram podkladati . . . In še navzlic temu me peče in skeli. Lovriček, ti mi boš hodil po opeko k sosedu, jeli da?“

„Bom.“

Lovričku je bilo dolg čas. Gledal je tja na steno, na sliko, ki je predstavljala sv. Petra potapljajočega se na morju. Luč je trepetala po teh potezah in videti

je bilo, kot bi morje šumelo in se penilo. In Lovričku je poletel spomin nazaj v Trst, tja k morski obali, kjer so šumeli in se penili valovi v resnici . . . O kje je bil tedaj Trst in kje morje s svojimi valovi!

Pa da bi vsaj stric bil doma! A niti strica ni bilo . . .

Kako dolg, dolg je bil Lovričku oni prvi večer!

„Ali ti je dolgčas, Lovriček?“ ga je prašala mati, ko sta se odpravljala spat.

„Dolgčas!“ je odgovoril Lovriček in zajokal bi bil najlažje.

„Nič ne maraj, Lovriček, saj se boš privadil“, ga je tolažila Liza. In Lovriček je verjel.

IV.

Pa se je res privadil v naslednjih dneh, — in to še lažje in še prej, kot je mislil. Kaj mu je bilo hudega pri stricu? Nič. Raznoličja res da ni bilo mnogo: dan je bil enak dnevu — vse drugače kot v Trstu. Tam je bilo vsak dan kaj novega. Saj je bilo morsko obrežje tako veliko — in Lovriček je rad tekal ob morskem obrežju . . . V Ljubljani pa je bila soba ves njegov svet; ven v kuhinjo je tudi šel včasih; k sosedu je hodil po opeko, da si jo je dajala stričeva žena pod noge in pa v cerkev je šel, ki je bila hiši ravno nasproti. Drugam ni zahajal. A vendar mu dolgčas ni bilo in privadil se je. —

Sploh se je začelo za Lovrička pri stricu neko povse novo življenje.

Mati se je bila udinjala v službo. Nekoč se je bila srečala na trgu z gospo, ki jo je ogovorila slovenski in sicer posebno prijazno. Alenka je izprva niti izpoznala ni. No, gospa ji je povedala, da je iz Trsta in da jo pozna od tedaj, ko je bila še otrok doma pri stariših in je Alenka vozila mleko k njim na dom. — To je bilo srečno naključje, da sta se sešli zopet; zakaj gospa je potrebovala šivilje in Alenka je iskala službe...

Lovričku je bilo izprva hudo po materi. A k sreči je služila v bližini in ga mogla obiskati vsaki dan. In kadar je prišla mati na obisk — prihajala je takole zvečer — tedaj je bilo pri stricu še najlepše!

Stričeva žena je imela Lovrička črez dalje rajši. Njegova pohlevnost in marljivost ji je zlasti ugajala. Sedel je navadno pri mizi poleg nje tiho zroč v knjigo pred seboj. Ona pa je sedela pri oknu in šivala. In ako Lovriček česa ni vedel, jo je smel tudi prašati in povedala mu je. Včasih pa, kadar se je ni upal prašati in je pol naglas izgovarjaje bral iz abecednika in sempatje izrekel kak zlog napačno — mu je kar sama popravila rekoč:

„Lovriček, ne tako, ampak takole!“

In Lovriček se je učil črez dalje bolj pridno in misel na šolo in na orgljarijo se mu je utrjevala črez dalje močnejše. —

Stric Anton, ki je vsak drugi dan prišel domov, je opazoval Lovrička z veseljem, ga izpraševal in ga pohvalil, kadar se je bil dobro naučil. Še več: — stric je začel resno misliti o njem in neki večer, ko sta bila z ženo sama, je kar rekel:

„Kaj meniš, ko bi ga pošiljala v šolo? Otrok ima veselje . . . Sam se sicer uči; a sam je le sam . . . V šoli bi se naučil več!“

„A kdo bo plačeval?“ je ugovarjala žena — „mati ne more, mi pa — mi tudi nimamo odveč. —“

„To je res —“, je odgovarjal Anton — „to je res: šola stane in denarja ni v obilici, a vendar: nekaj bi zaslužila Alenka, nekaj bi dali mi, nekaj pa dobri ljudje —“

Žena mu ni vedela kaj odgovoriti. Mislila je poslej tudi sama o tem. In ko je prašala nekoč potem Lovrička, če bi šel rad v šolo, je ta hitro odgovoril:

„Rad.“

In oči so mu gorele veselja in videti je bilo, da bi bil otrok že zdavnaj rad sam poprosil za to, ko bi si bil upal . . .

Seveda je Lovriček poslej mislil na šolo tem bolj pogosto. Zopet se je spominjal organista — onega starega iz Doline — in zopet in tem huje mu je vstajala želja, da tak mora biti, — da za organista se mora, mora izučiti . . .

In molil je in prosil Boga na skrivnem takole zvečer, naj bi se mu uresničila želja na kakršenkoli

način. In upal je z nekim otroškim, a vendar zaupnim strahom . . .

V tem upanju ga je vzdržaval poleg drugega tudi Peter — orgljarski učenec, iz Kroke doma. Ta je bil prišel k stricu na stanovanje tiste dni, ko je bil Lovriček že tam. Hodil je v orgljarsko šolo. Podnevu ga sicer ni bilo doma, a zvečer je prišel — in tedaj je včasih igral na star harmonij, ki je stal v kotu poleg okna. Bil je ta harmonij Petrova lastnina in Lovričku se je zdelo, da je pel neznansko lepo. Kako rad bi bil znal tudi Lovriček tako kot Peter. Poprosil bi bil Petra, naj bi naučil tudi njega, toda Peter je bil gospod in resno in zamišljeno se je držal. — Lovriček se ga niti ogovoriti ni upal.

A nek večer — in tega večera Lovriček ni mogel pozabiti nikdar — nek večer sta vendarle izpregovorila s Petrom več kakor po navadi. To pa je bilo takole.

Peter je orgljal. Bilo pa je treba premikati liste pri notah in tega Peter ni mogel sam. Lovriček pa je pri mizi sedel in poslušal. In kar naenkrat se obrne Peter in pravi:

„Pojdi, boš pomagal!“

Lovričku seveda ni bilo treba ukazovati dvakrat. V skoku je bil pri harmoniju. In potem je stal pripravljen in kadar je Peter rekel: „Obrni!“ je obrnil hitro in zopet pazil dalje. In zraven je smel gledati, kako urno in ročno so skakali Petru prsti po tipkah in poslušati muziko tako od blizu . . .

Pa to še ni bilo vse! Najlepše je še prišlo.

Ko sta nehala, ga je pohvalil Peter in se mu pri tem — kar pa sicer ni bila njegova navada — celo nasmehnil nekoliko, češ:

„Dobro si delal. Ali boš drugič še?“

„Se. Vselej.“

In Lovričku se je širilo srce samega veselja . . .

In kaj mu je še rekel Peter!

„Priden bodi — in ko bodeš večji, mi boš hodil meh gonit v šolo . . . Ali boš?“

„Bom.“

Da — ta slučaj je bil za Lovrička nekaj nepričakovanega, nekaj izredno veselega. Na ta slučaj si je sezidal še tisti večer samo lepo prihodnjost.

A že drugi dan ga je doletelo razočaranje, ki mu je, kakor toča poleti, strlo v prah vse upanje in vse nade njegove ... (Konec prih.)

Nesrečni pirhi.

Velika noč — kdo se je na veseli? Slabotni starček komaj čaka, da zapojó zvonovi veselo: Aleluja. In mladi paglavčki štejejo, kolikokrat bodo šli še spat, predno bodo šli k molitvam, predno bo Velika nedelja.

Ali veselje na veliko nedeljo ni popolno, če ni dosti pirhov — da, veselje se spremeni v žalost, ako pirhov sploh ni.

Do tega prepričanja je prišel tudi Pirnatov Jožek.

Tri pirhe so mu bili dali mati. Dva lepo rdeča in enega črnega. Toda ni imel sreče ž njimi. Trčila sta z Mlinarjevim — in Jožek je izgubil enega. Drugega je dal sekati Studenčevemu Janezu — samo za enkrat ga je dal — toda oni ga je usekal. Jožek je bil sedaj ob pirh.

S tretjim tudi ni bil srečnejši. Gledal ga je in gledal, prekladal iz roke v roko toliko časa, da mu je pal na tla in se ubil.

Bil je torej brez pirhov. A njegovi tovariši so jih imeli še: ta tri, oni štiri — vsak nekaj, Jožek nič.

A Velika nedelja brez pirhov — to ne gre, to je ravno tako, kako pomlad brez Velike noči. Tudi Jožek je mislil tako — in pri tem premišljevanju sklenil dobiti nekaj pirhov, naj velja, kar hoče.

Toda kje?

K materi bi šel in prosil? Ali mati so mu zažugali, naj nikar ne zapravi pirhov, nič več mu jih ne bodo dali. K materi torej ni bilo iti.

Tu se mu je nekaj zasvetilo v glavi. Spomnil se je one sklede v kuhinji v omari, kamor so bili spra-